

VISOKA POSLOVNA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA NOVI SAD

EKONOMIJA EVROPSKE UNIJE

KLJUČNE INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE

Od nastanka Evropske zajednice za ugalj i čelik pa sve do aktuelnog oblika organizovanja evropskih država, odnosno Evropske unije, struktura vlasti se značajno menjala.

Ograni vlasti prvobitne Zajednice su bili:

1. Visoka vlast,
2. Savet ministara,
3. Parlament i
4. Sud.

Oni su u proteklih pedeset godina sa svakim novim Ugovorom doživeli značajne reforme.

Ključne reforme:

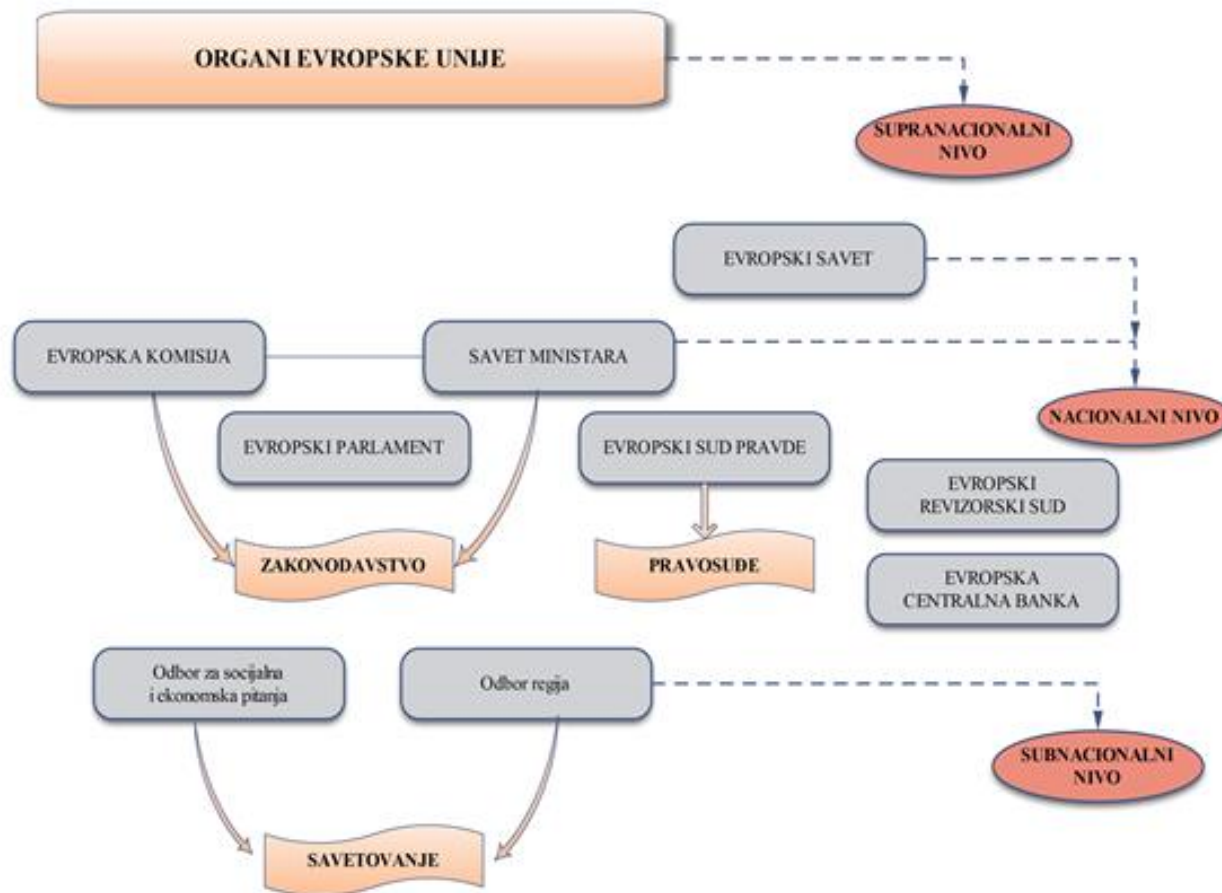
- Promena strukture vlasti u Uniji,
- nazivi pojedinih organa,
- način njihovog organizovanja,
- obim nadležnosti i
- stepen odgovornosti koji im pripada u procesu realizacije različitih nivoa vlasti.

Današnja Evropska unija je preuzela institucionalni mehanizam od Evropske zajednice sa izvesnim korekcijama koje su podrazumevale:

- poveravanje Savetu ključne uloge u ostvarivanju političkih ciljeva,
- inicijativne uloge Komisiji i
- konsultativne funkcije Parlamentu uz
- neposredno učešće samih država članica.

- KLJUČNE EU INSTITUCIJE:
- **Savet Evropske unije** (*Council of the European Union*), reprezentuje države članice.
- **Evropski parlament** (*European Parliament*), predstavlja građane Evropske unije.
- **Evropska komisija** (*European Commission*), politički nezavisno telo zaduženo za održavanje kolektivnog evropskog interesa.

ORGANIZACIJA VLASTI EVROPSKE UNIJE

Supranacionalni ili nadnacionalni nivo

Odnosi se na institucionalni trougao Savet-Parlament-Komisija koji obezbeđuje sprovođenje zakonodavne i izvršne vlasti.

Ukoliko delovanje pomenutih institucija dopunimo angažovanjem Evropskog saveta, Evropskog suda pravde, Revizorskog suda i Centralne banke tada upotpunjujemo sliku supranacionalnog nivoa.

Nacionalni nivo

- Akteri nacionalnog nivoa su sve države članice koje su putem svojih nacionalnih vlada i izabраниh predstavnika zastupljene u Savetu i Evropskom savetu.

Subnacionalni nivo

- U Odboru regija i Odboru za ekonomska i socijalna pitanja se nalaze subnacionalne vlade, uprave, parlamenti ili stranke kao legitimni predstavnici građana Unije.

- Svi građani država članica biraju svoje predstavnike u Parlamentu **na slobodnim, jednovremenim, evropskim parlamentarnim izborima.**
- U ovakvom sistemu organizovanja vlasti **svi zakoni i odluke doneti od strane nadležnih organa Unije imaju potpuno jednaku snagu kao i nacionalni zakoni u državama članicama.**

SAVET EVROPSKE UNIJE
SAVET MINISTARA

CONSILIUM

- Organ koji donosi najznačajnije odluke i **zajedno sa Evropskim parlamentom deli zakonodavnu vlast.**
- Predstavlja oblik međuvladine saradnje u procesu kreiranja i sprovođenja politike unije.
- Sedište Saveta je u Briselu gde se najmanje dva puta godišnje održavaju sastanci na kojima prisustvuju ministri svih država članica.
- Svaka država ima priliku da predsedava Savetom u trajanju od šest meseci i to prema unapred propisanom abecednom rasporedu. Vlada svake države članice imenuje po jednog predstavnika koji mora biti ministar i posedovati ovlašćenje da istupa u ime svoje zemlje. Bitno je naglasiti da pored pomenutih članova u sastav Saveta ulazi i predsednik Komisije.
- **Ovo telo je nesumnjivo najuticajnija institucija zato što su njeni članovi lideri svojih zemalja**

- **Savet nije stalno telo, već se njegov sastav menja i to u zavisnosti od pitanja koja su na dnevnom redu aktuelnog sastanka.**
- Ukoliko se raspravlja o pitanjima vezanim za poljoprivredu logično je da će sastanku prisustvovati ministri poljoprivrede ili ukoliko se raspravlja o finansijskim pitanjima tada će se sastati ministri finansija svih država članica.
- **Savet ima dvojaku ulogu:**
 - 1. Koordinator nacionalnih politika država članica i**
 - 2. Donosilac najvažnijih akata Evropske unije.**

SAVET EVROPSKE UNIJE (Savet Ministara)

PRESEDNIŠTVO
SAVETA

Glavni organ koji
donosi odluke!

Zakonodavac!

ODBOR STALNIH
PREDSTAVNIKA

GENERALNI
SEKRETARIJAT

Zajedno sa Parlamentom, Savet deli zakonodavnu vlast i nadležan je za donošenje svih bitnih odluka vezanih za budžet Unije.

Takođe, u saradnji sa Parlamentom, a na predlog Komisije donosi mnogobrojne pravne akte koje možemo klasifikovati u četiri grupe:

- **Propisi** - *obavezni i opšti akti*
- **Direktive** - *obavezujući pravni akti*
- **Odluke** - *obavezujući za one subjekte na koje se odnose*
- **Preporuke i mišljenja** - *neobavezujući karakter*

PROPISI

sve države članice su obavezne da ih po utvrđenom načinu sprovede u svom zakonodavstvu jer je njihova pravna snaga znatno jača u odnosu na nacionalne zakone.

DIREKTIVE

svaka država članica može slobodno odabrati način za njihovo sprovođenje.

ODLUKE

odluke se mogu odnositi na vlade zemalja, na pravna lica, na fizička lica itd..

PREPORUKE I MIŠLJENJA

svaka država slobodno može odlučiti da li će ih uzeti u obzir i primeniti u sopstvenom zakonodavstvu.

NAČINI DONOŠENJA ODLUKA NA SEDNICAMA SAVETA

- Jednoglasno odlučivanje,
- Donošenje odluka kvalifikovanom većinom
- Donošenje odluka prostom većinom.

Određeni način odlučivanja se primenjuje u zavisnosti od karaktera pitanja o kojima se raspravlja.

Najveći broj odluka se donosi kvalifikovanom većinom glasova što podrazumeva da na sastanku prisustvuje određeni broj predstavnika država članica koji svojim glasovima formiraju propisani minimum. Jedino u tom slučaju se doneta odluka može smatrati pravosnažnom.

Svaka država članica ima pravo na određeni broj glasova koji je utvrđen srazmerno veličini njene populacije.

Za donošenje konačne odluke neophodno je uspostaviti ravnotežu u glasovima odnosno srazmeru u zastupljenosti glasova „velikih“, „srednjih“ i „malih“ članica.

Ukoliko je reč o pitanjima vezanim za regulisanje i kompletiranje unutrašnjeg tržišta odluke će se sigurno donositi kvalifikovanom većinom.

U slučaju da se radi o izuzetno značajnim oblastima kao što su ustavna pitanja, formiranje nove zajedničke politike, prijem novih članica u Uniju i slično, tada se odluke moraju jednoglasno donositi.

Države članice	% stanovništva
Nemačka	18,54
Francuska	14,98
Italija	13,65
Španija	10,49
Poljska	8,49
Rumunija	4,34
Holandija	3,89
Belgija	2,56
Grčka	2,40
Češka	2,35
Portugalija	2,30
Švedska	2,29
Mađarska	2,18
Austrija	1,98
Bugarska	1,56
Danska	1,30
Finska	1,23
Slovačka	1,22
Irska	1,10
Litvanija	0,62
Slovenija	0,47
Letonija	0,43
Estonija	0,30
Kipar	0,20
Luksemburg	0,14
Malta	0,11

Kvalifikovana većina – 65% stanovništva (55% država članica, pojačana kvalifikovana većina 72% država članica)

- Savet nije stalno telo već se njegovi članovi povremeno sastaju.
- Savet ima svoje izvršne organe Odbor stalnih predstavnika i Generalni sekretarijat koji obavlja administrativne poslove.

NEKE OD KLJUČNIH AKTIVNOSTI SAVETA EU:

- U saradnji sa Parlamentom i Komisijom utiče na sprovođenje zakonodavne i izvršne vlasti,
- Doprinosi kvalitetnom funkcionisanju i daljem razvoju Unije,
- Podstiče ostvarivanje zajedničkih i pojedinačnih ciljeva zemalja članica,
- Neposredno doprinosi i realizaciji pojedinačnih, sektorskih politika u sistemu zajedničke ekonomske politike Evropske unije.

EVROPSKA KOMISIJA

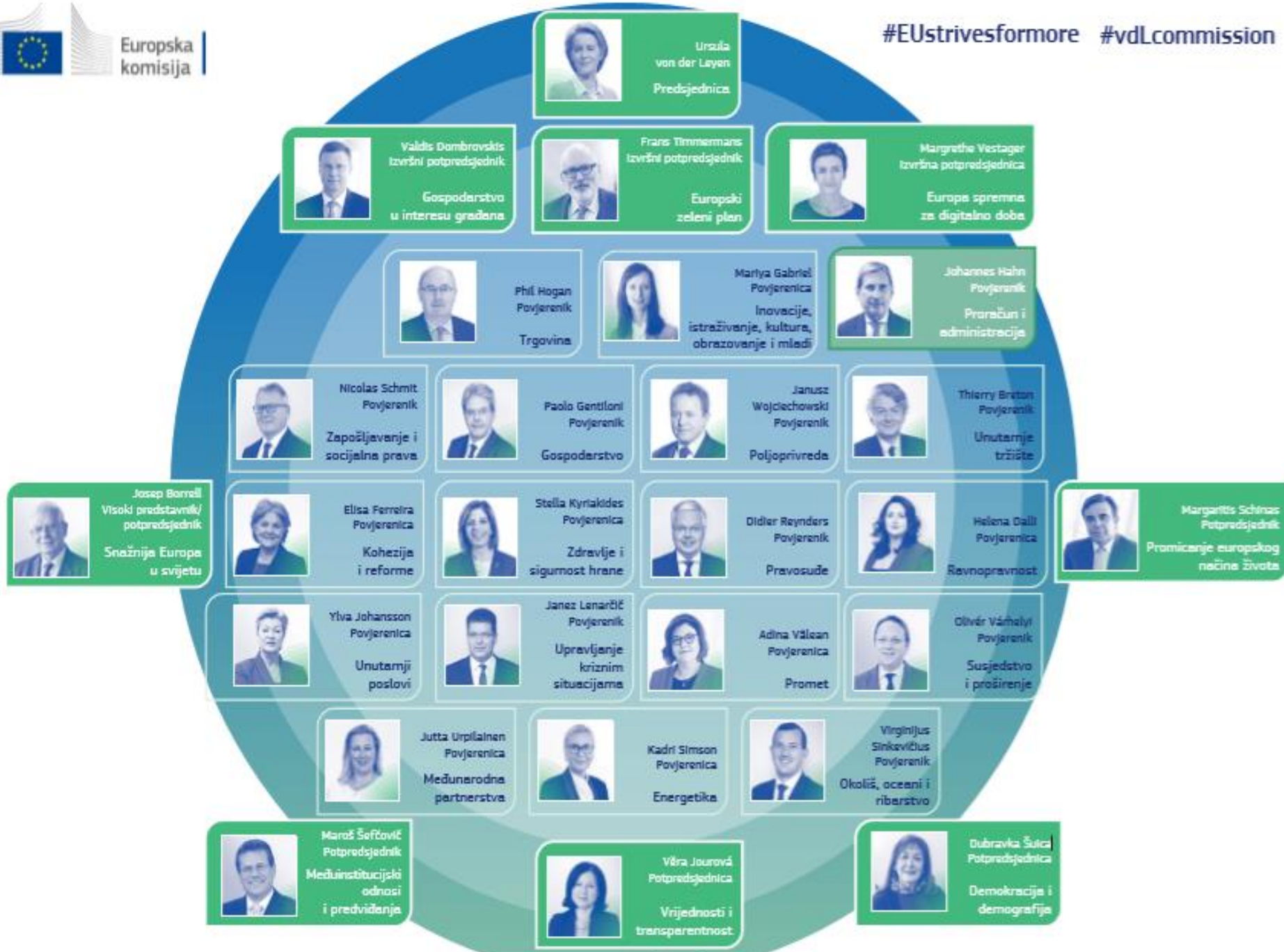

European
Commission

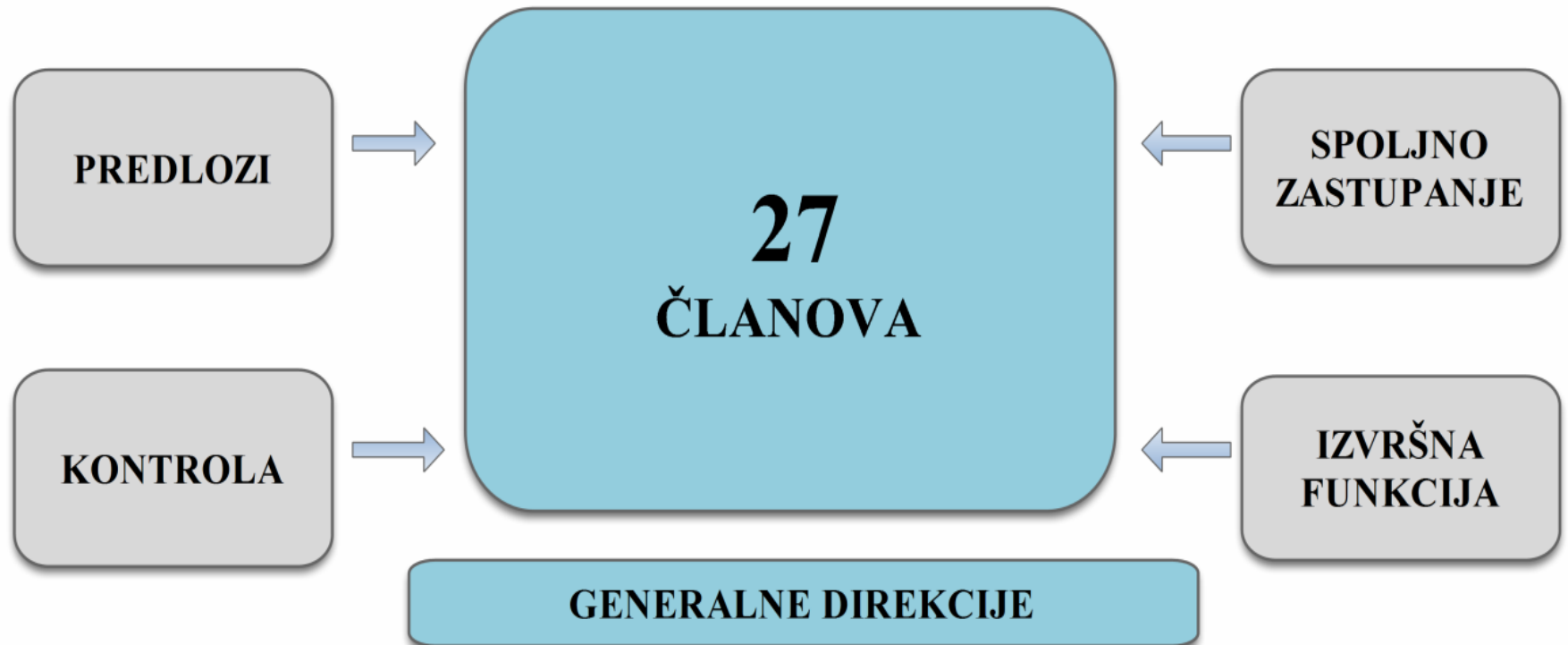
- Evropska komisija ima veoma značajnu ulogu u institucionalnom sistemu Evropske unije jer **objedinjuje izvršnu, nadzornu i legislativnu funkciju.**
- Sedište joj je u Briselu i u njen sastav ulazi 27 članova tj. komesara koje imenuju države članice.
- Pored imenovanja komesara od strane država članica Unije za konačan izbor komesara je neophodna i prethodna saglasnost Parlamenta.
- Mandat komesara traje pet godina i među njima se biraju predsednik i potpredsednici Komisije. Izabrani komesari se ugovorom obavezuju da će profesionalno i savesno raditi na ostvarivanju ključnih ciljeva Evropske unije i ni u kom slučaju njihov opoziv ne mogu pokrenuti predstavnici matične zemlje

- **Predsednika Komisije bira Savet, a za smenu komesara je nadležan Parlament.**
- **Komisija se može smeniti samo u celini tj. svi njeni članovi odjednom**, mada se takva situacija u dugogodišnjoj praksi funkcionisanja ove institucije još uvek nije dogodila.
- Sastanci Komisije se uglavnom održavaju jednom nedeljno i svaki komesar je nadležan za rešavanje pitanja iz jedne ili više oblasti funkcionisanja Evropske unije.
- ***Ključne kvalifikacije za članstvo u Komisiji su nacionalnost, stručnost i nezavisnost, a svaki izabrani komesar je samostalan u svom radu i nikako nije vezan stavovima zemlje porekla.***

- Osnovni zadatak Komisije je da omogući, prati i kontroliše sprovođenje zakona Evropske unije i to na nivou svih država članica i evropskih institucija.
- Ona deluje kao potpuno politički nezavisna institucija koja pre svega vodi računa o zaštiti interesa Unije kao celine, bez mogućnosti mešanja i uticaja predstavnika pojedinih nacionalnih vlasti.
- Kao izvršni organ Unije, Komisija prvenstveno sprovodi odluke donete od strane Saveta, kao što su na primer odluke koje se odnose na zajedničku poljoprivrednu politiku. Ona je odgovorna za sprovođenje zajedničkih politika u okviru Evropske unije, kao što su istraživanje, pomoć za razvoj, regionalna politika itd. Takođe upravlja i delovima budžeta namenjenim za ostvarivanje navedenih politika

EVROPSKA KOMISIJA

- Evropsku komisiju čini politički “kolegijum” 27 komesara (po jedan iz svake države članice) kao i birokratija sačinjena od više generanih direktorata i drugih administrativnih službi.
- **Komisija je odgovorna za pokretanje predloga javnih politika i praćenje procesa sprovođenja tih politika nakon njihovog usvajanja, te stoga predstavlja glavni izvršni organ Evropske unije.**

Komisija ima sledeće osnovne nadležnosti:

- Nadzor nad primenom komunitarnog prava.
- Donošenje pravnih akata.
- Legislativna inicijativa.
- Spoljni odnosi.

- U okviru Evropske unije komunitarno pravo se primenjuje na države članice kao i privatna fizička i pravna lica, a Komisija se stara o tome da pomenuti subjekti postupaju u skladu sa definisanim odredbama tog prava.
- U tu svrhu, Komisija raspolaže neophodnim istražnim ovlašćenjima: pravom dobijanja informacija od državnih organa, fizičkih i pravnih lica, pravo uvida u dokumentaciju, vršenje uviđaja, prikupljanje usmenih svedočenja i tome slično.
- Pri sprovođenju Ugovora ili akata koje je prethodno doneo Savet, Komisija ima mogućnost da donosi različite opšte akte koji su pravno obavezujućeg ili neobavezujućeg karaktera kao što su na primer različite direktve, preporuke ili mišljenja kako bi izvršila konkretizaciju ili razradu odredbi Ugovora.

- Komisija može donositi i pojedinačne akte ili odluke a pri odlučivanju o tome presudna je većina glasova njenih komesara.
- Njena legislativna inicijativa se ogleda u predlaganju akata koje donosi Savet. Činjenica je da Savet može doneti akte i na sopstvenu inicijativu ali ipak najčešće te postupke prethodno pokreće Komisija.
- Ona predstavlja Evropsku uniju u spoljnim odnosima tako što vodi pregovore koji prethode zaključenju mnogobrojnih međunarodnih ugovora.
- Pored toga, Komisija izvršava budžet i objavljuje godišnji izveštaj o aktivnostima svih institucija i organa Unije.

PRIORITETI EVROPSKE KOMISIJE U PERIODU OD 2019. DO 2024. GODINE

- **EVROPSKI ZELENI PLAN**

Težnja da se postane prvi klimatsko neutralni kontinent

- **PRIVREĐIVANJE U INTERESU GRAĐANJA**

Zalaganje za socijalnu pravdu i prosperitet

- **SPREMNOST ZA DIGITALNO DOBA**

Jačanje uloge građana novom generacijom tehnologija

- **PODRŠKA EVROPSKOM NAČINU ŽIVOTA**

Zaštita naših građana i vrednosti

- **SNAŽNIJA EVORPA U SVETU**

Jačanje odgovornog globalnog vođstva

- **PODSTICANJE EVROPSKE DEMOKRATIJE**

Negovanje, zaštita i jačanje demokratije